

mulier instituut

Helmondse 13+ Jeugd In Beweging Brengen

Verkenning sportbehoefte en -aanbod 13+ jeugd in Helmond

Achtergrond en aanleiding onderzoek

Momenteel voert stichting JIBB de coördinatie van combinatiefunctionarissen in het basisschoolonderwijs in Helmond uit. Dit project verloopt succesvol. Om de toekomstig aan te stellen combinatiefunctionaris voor de 13+ groep goed te faciliteren, is een door kennis onderbouwd sport- en beweegprogramma van belang. De voorliggende rapportage vormt een verkenning naar de afstemming van het huidige sportaanbod en de sportbehoefte van deze jongeren.

De algemene onderzoeksvraag is tweeledig en luidt als volgt:

Wat is er landelijk en lokaal bekend over (ontwikkelingen in) het sport- en beweeggedrag van 13-18 jarige jongeren en hun motieven om (niet) aan sport te doen?

In hoeverre sluit het huidige (verenigings)sportaanbod in Helmond voldoende aan bij de sportieve wensen en behoeften van jongeren?

Methoden

Landelijke kwantitatieve gegevens

Voor de ontsluiting van landelijke gegevens is gebruik gemaakt van de SportersMonitor 2008 en het Aanvullend Voorzieningengebruik Onderzoek (AVO) van 2007.

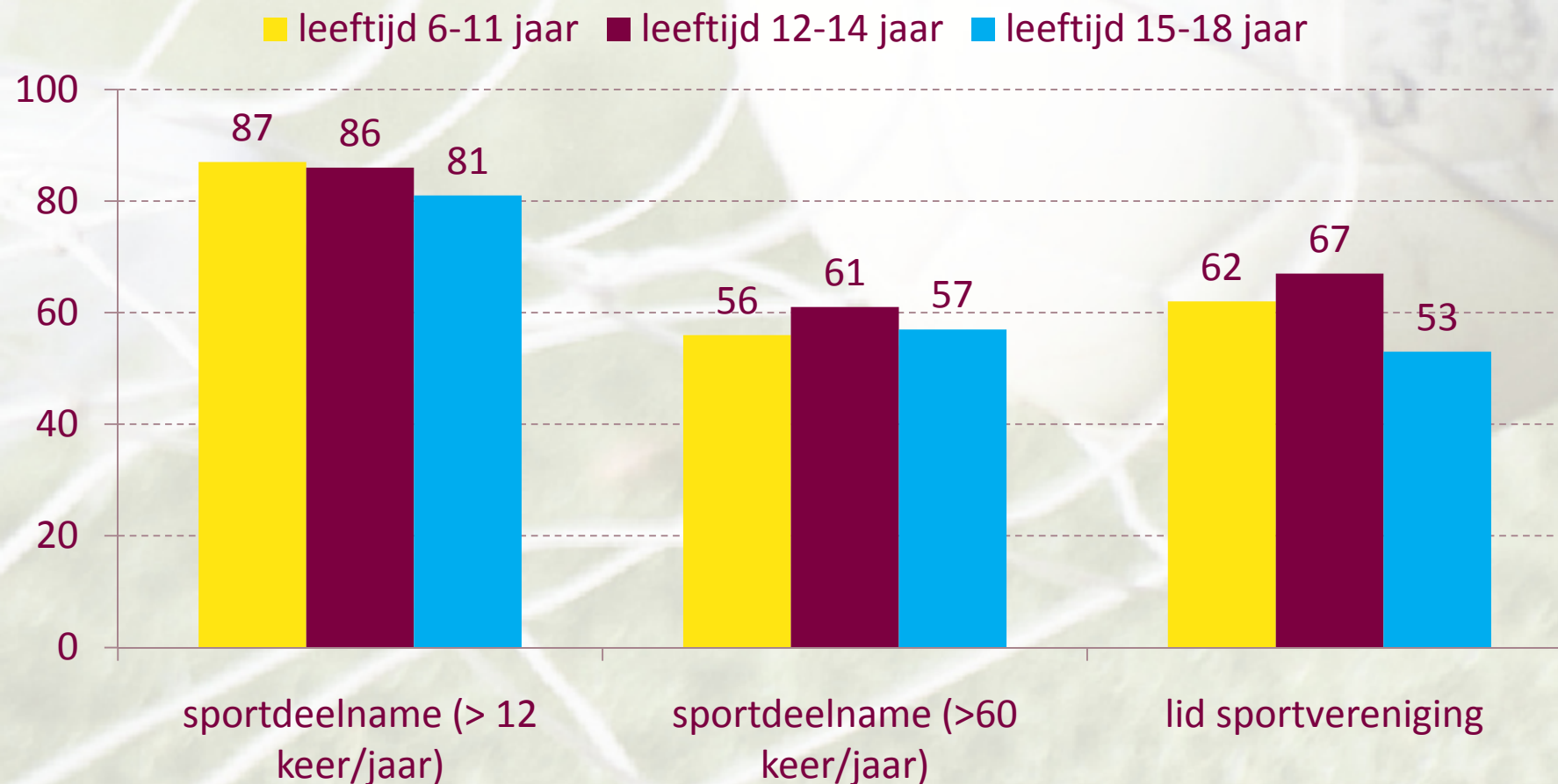
Interviews

Het Mulier Instituut heeft twee groepsgesprekken (1 jongens- en 1 meisjesgroep) met VMBO-ers in Helmond gehouden die geen lid (meer) zijn van een sportvereniging. Daarbij is ingegaan op de mate waarin het lokale sportaanbod aansluit bij hun wensen en behoeften.

Expertmeeting

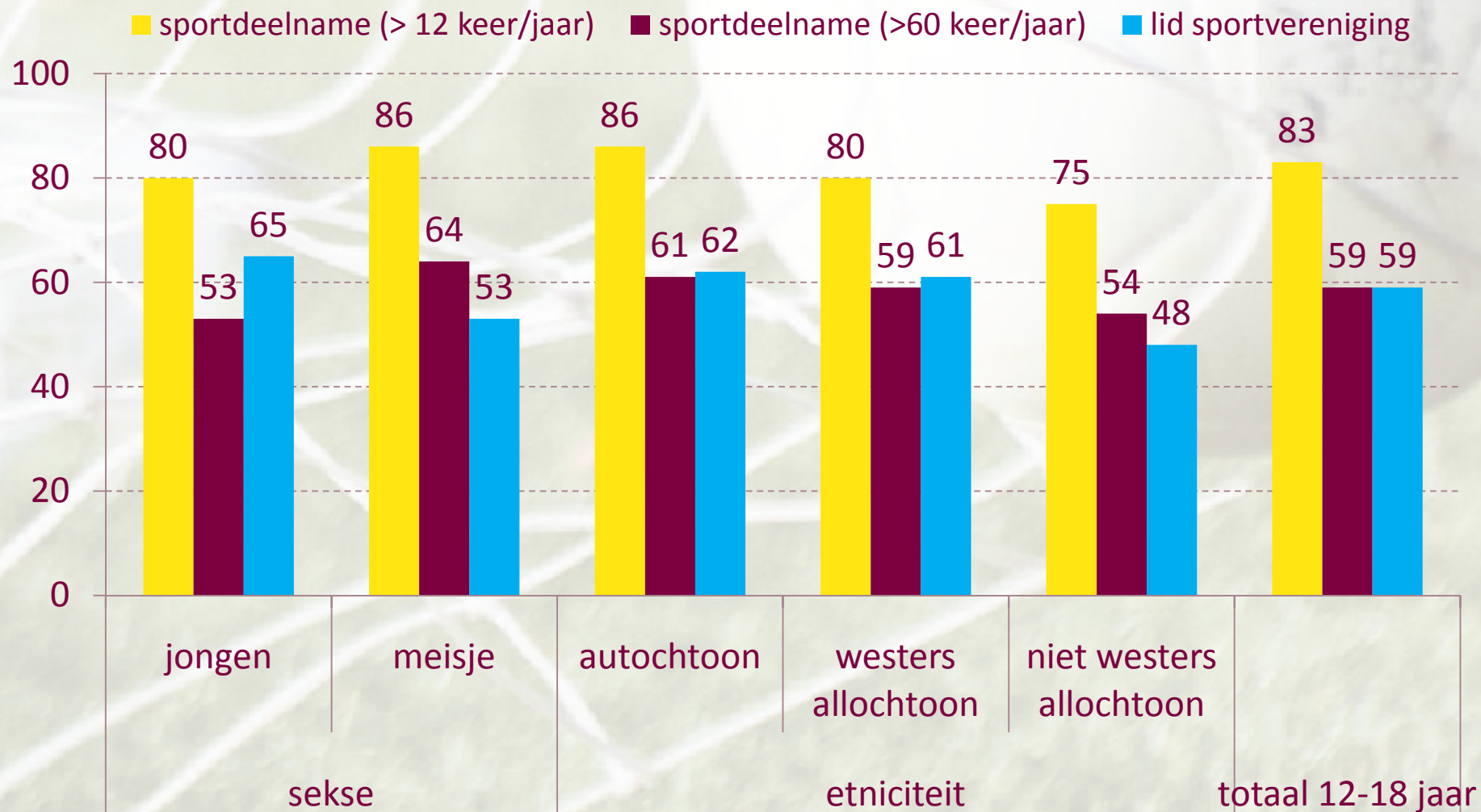
Op basis van gesprekken met 'jeugdsportexperts' (o.a. medewerkers van JIBB/de Gemeente Helmond, vakdocenten LO op het VO, docenten vechtsport- en danssportschool) is lokale informatie verzameld, onder meer over het huidige sportaanbod voor 13-18 jarigen en de bereidheid bij verenigingen en scholen tot aanpassing en/of uitbreiding van hun sportaanbod.

Figuur 1 Sportdeelname en verenigingslidmaatschap, Nederlandse jeugd, 6-18 jaar (AVO cijfers 2007)

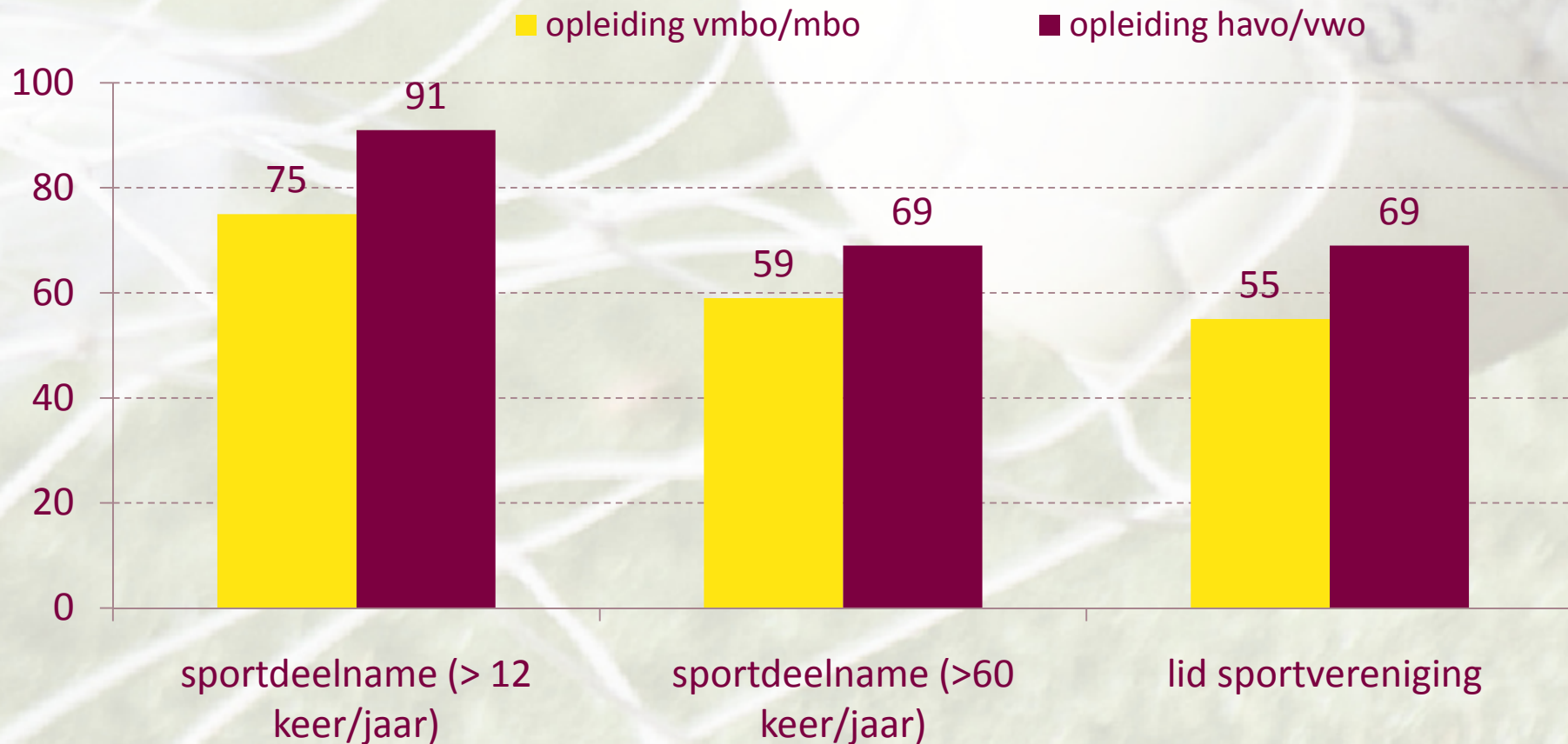
De algemene sportdeelname van jongeren neemt licht af tussen 12 en 18 jaar. Wekelijkse deelname (> 60 keer /jaar) en verenigingslidmaatschap stijgen onder jongeren van 12-14 jaar nog licht vergeleken met kinderen in de basisschoolleeftijd. Vooral het verenigingslidmaatschap onder jongeren daalt van twee derde van de 12-14 jarigen naar ongeveer de helft van de 15-18 jarigen.

Figuur 2 Sportdeelname en verenigingslidmaatschap, Nederlandse jeugd 12-18 jaar, naar geslacht en etniciteit (AVO cijfers 2007)

Meisjes nemen vaker (regelmatig) deel aan sport, maar zijn minder vaak lid van een sportvereniging dan jongens van 12-18 jaar. Niet westerse allochtonen (vooral meisjes) nemen minder deel aan sport en zijn minder vaak lid van een sportverenigingen.

Figuur 3 Sportdeelname en verenigingslidmaatschap, Nederlandse jeugd 12-18 jaar, naar opleidingsniveau (minus basisschool en ongedeelde brugklassers) (AVO cijfers 2007)

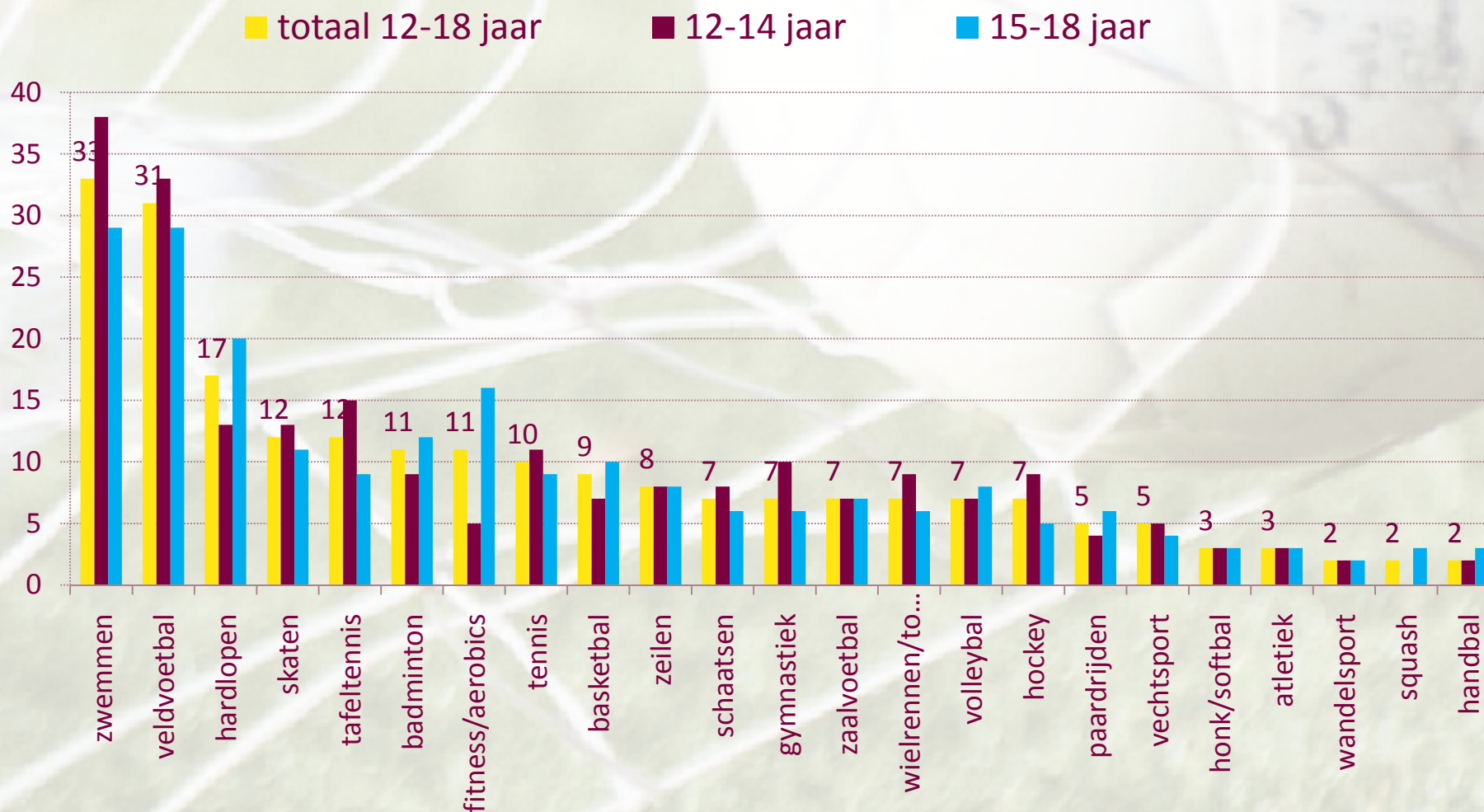
De sportparticipatie en het verenigingslidmaatschap onder lager opgeleiden (VMBO/MBO) ligt beduidend lager dan onder jongeren die hoger voorgezet onderwijs volgen (havo/vwo)

Sportdeelname en verenigingslidmaatschappen

(uitkomsten expertmeeting)

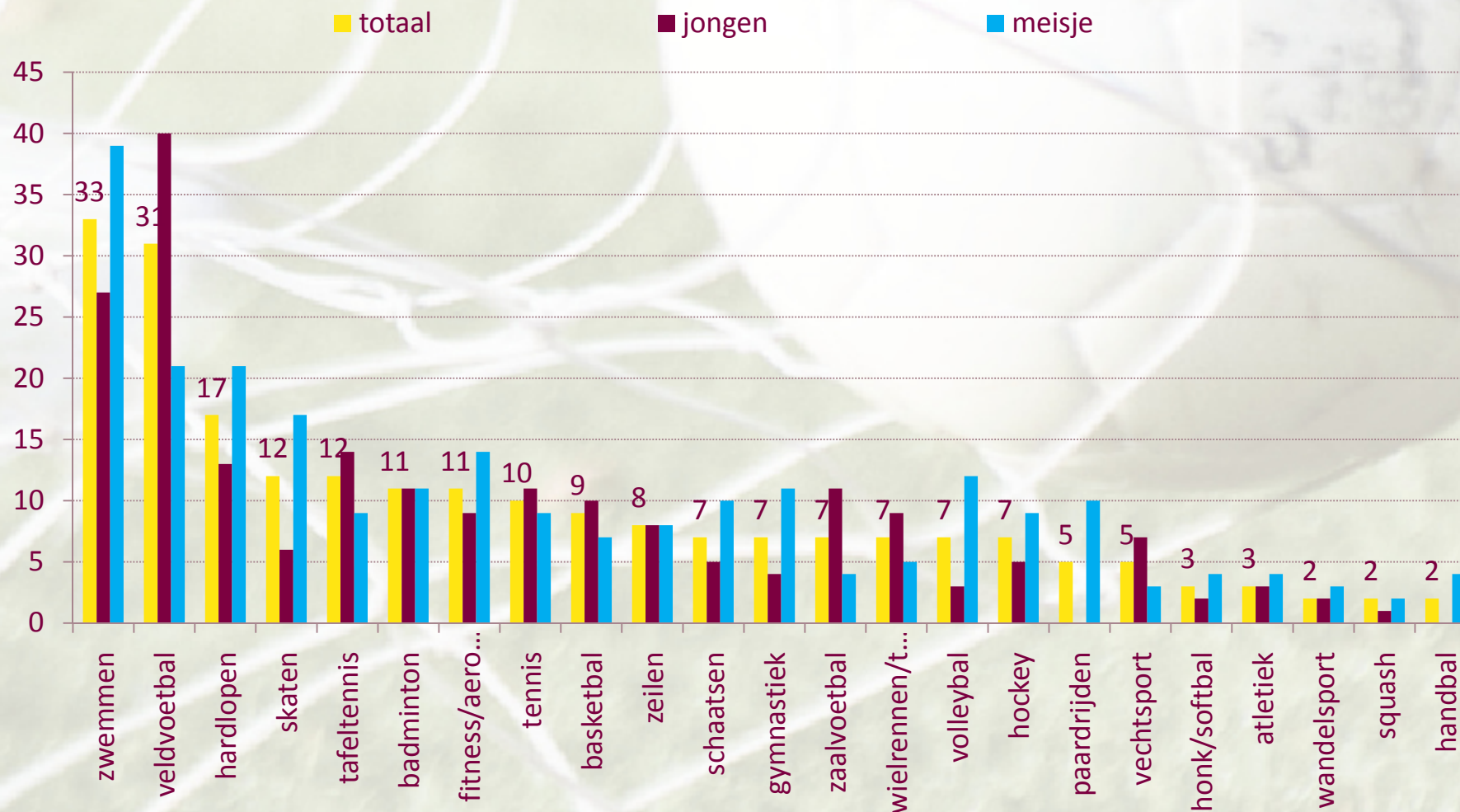
- * Het algemeen landelijk beeld is dat het aantal verenigingssporters in de leeftijd van 13+ terug loopt. Er zijn veel jongeren die overstappen naar het 'commerciële aanbod' (vecht,- en danssport), maar deze worden niet geregistreerd in de datagegevens van de gemeente Helmond (i.v.m. de koppeling van subsidie regelingen).
- * Tegenwoordig is er veel aandacht voor sport, waardoor ook mensen die vroeger niet zoveel aandacht hadden voor sport dat nu wel hebben. Desondanks is ook bekend dat lager opgeleiden en allochtonen sporten minder van huis uit mee krijgen. De school kan voor deze groep jongeren een overbruggende functie naar de sportverenigingen betekenen.

Figuur 4 Meest beoefende sporten, Nederlandse jeugd 12-18 jaar, naar leeftijd (AVO cijfers 2007)

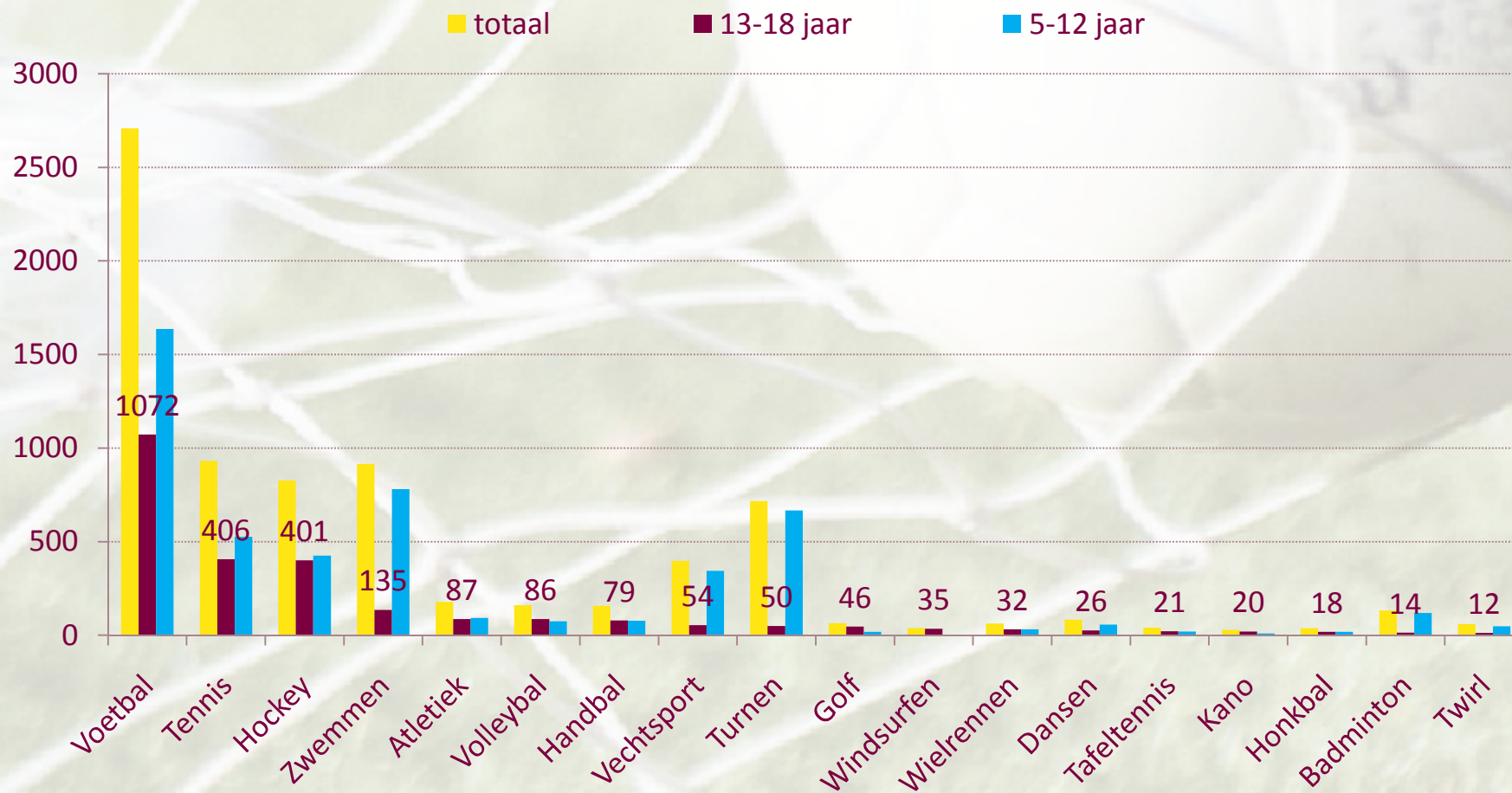
De meeste takken van sport worden meer beoefende door 12-14 jarigen dan door 15-18 jarigen. Uitzonderingen zijn onder meer hardlopen, fitness/aerobics en in mindere mate basketbal, deze sporten nemen juist in populariteit toe onder oudere jongeren.

Figuur 5 Meest beoefende sporten, Nederlandse jeugd 12-18 jaar, naar geslacht (AVO cijfers 2007)

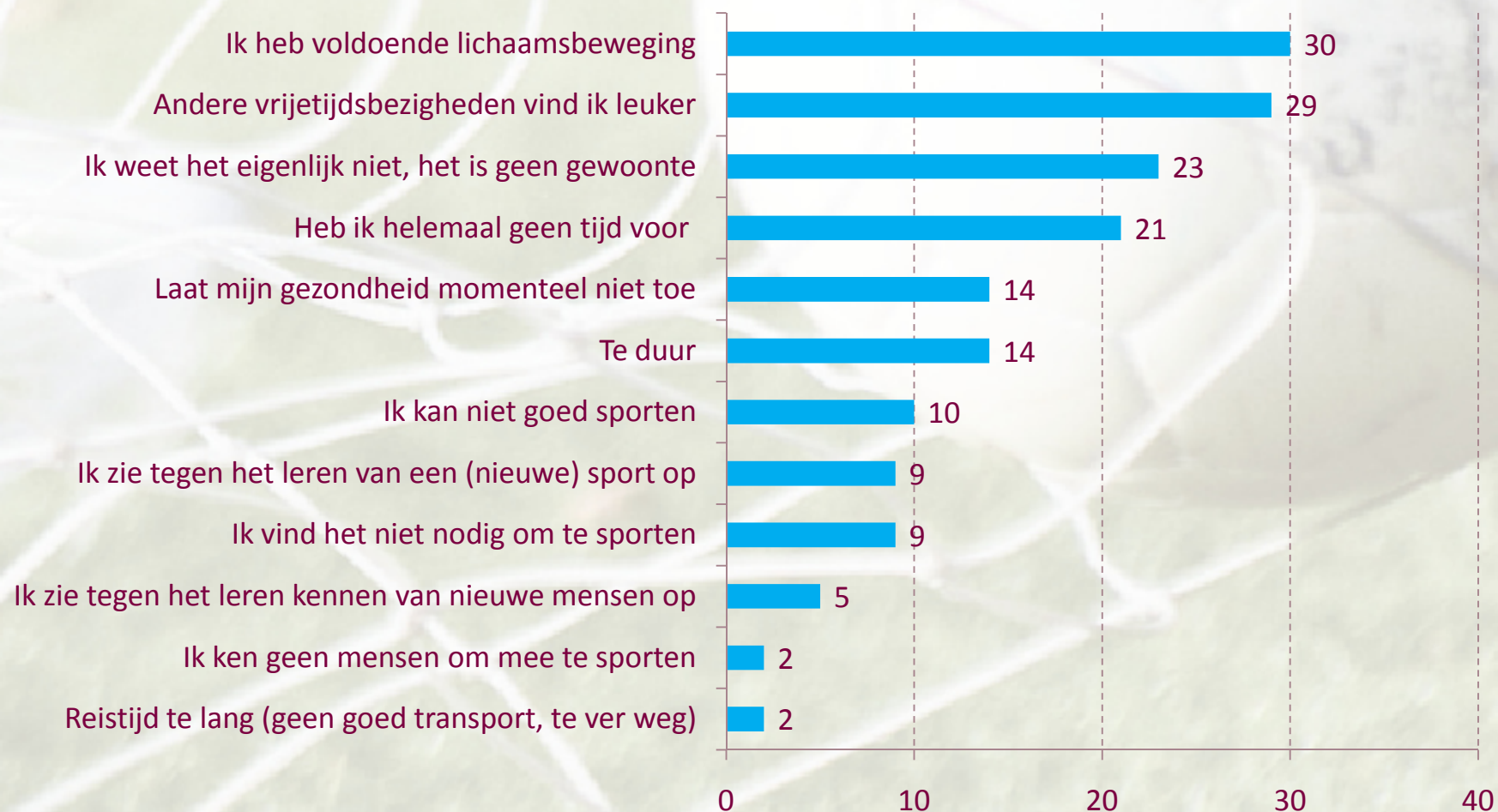
De populariteit van sporten verschilt onder andere naar geslacht. Zwemmen is de meest populaire activiteit onder meisjes, veldvoetbal onder jongens. Meisjes doen relatief vaak aan hardlopen, skaten, volleybal en paardrijden. Tafeltennis, zaalvoetbal en vechtsporten zijn juist meer 'jongenssporten'.

Figuur 6 Meest beoefende verenigingssporten, Helmondse jeugd, naar leeftijd, in aantallen (cijfers gemeente Helmond)

Voetbal is veruit de meeste beoefende verenigingssport onder Helmondse jongeren van 13-18 jaar. Maar er is ook duidelijk sprake van een behoorlijke uitval ten opzichte van de jongste jeugd. Dat laatste geldt ook voor zwemmen en turnen. Tennis- en hockey verenigingen weten nog een vrij grote groep 13+ jongeren vast te houden of nieuw te bereiken.

Figuur 7 Redenen niet-sporters, Nederlandse jeugd 12-18 jaar (n=58)
(SportersMonitor 2008)

Jonge niet-sporters (< 12 keer per jaar) geven vooral als reden dat ze al voldoende lichaamsbeweging hebben en/of dat ze andere vrijetijdsactiviteiten leuker vinden, het geen gewoonte voor hen is en ze er geen prioriteit aan geven. Ook noemt een deel van de (ouders van) jongeren dat ze sport te duur vinden, hun gezondheid het niet toelaat en/of ze niet goed zijn in sport.

Redenen om niet (meer) te sporten

(uitkomsten groepsinterviews VMBO-ers)

Tijd:

“Ik heb geen zin om daar dan elke keer weer heen te gaan. [...] Dan kom je terug en dan is je hele avond eigenlijk verpest.” (Guido, 3 VMBO)

Andere vrijetijdsbezigheden:

“In Jovic (jongerencentrum) organiseren ze sportieve activiteiten zoals voetballen in een ‘panna-kooi’ en dat soort dingen, je kunt daar binnen ook in een zaaltje voetballen. Maar eigenlijk vind ik de activiteiten die Jovic organiseert niet zo leuk, ik kom er vooral om in de studio te zingen.” (Justin, 3 VMBO)

“Misschien worden er wel sport activiteiten georganiseerd, maar ik let er niet op, ik vermaak me zo ook wel zonder te sporten hoor, voor mij hoeven ze niks te organiseren.” (Shana, 3 VMBO)

Andere vrijetijdsbezigheden:

“Ik speel wel heel veel op de computer, ongeveer 8 uur per dag. Ik ga liever een spel maken dan dat ik ga sporten” (Gert, 3 VMBO)

Voldoende lichaamsbeweging:

“Ik heb niet echt gesport, ja op de basisschool wel zwemmen enzo. In de basisschool in groep 8 was ik wel dikker dan dat ik nu ben, toen woonde ik echt heel dicht bij school en nu moet ik een half uur fietsen.”(Anouk, 3 VMBO)

“Ik ben niet echt van het sporten, maar ik ga wel regelmatig bewegen [...] dan ga ik een rondje fietsen. Of ik ga drummen, dan zit je ook niet stil.” (Roel, 3 VMBO)

Redenen om niet (meer) te sporten

(uitkomsten expertmeeting)

- * Tijd heeft ook te maken met prioriteiten stellen, veel jongeren vinden sporten leuk en willen er tijd aan besteden. Daarnaast is er ook een groep jongeren die minder sterk intrinsiek gemotiveerd zijn om te gaan sporten, zij vinden andere dingen leuker.
- * Op gezette tijden tijd vrij maken voor sport is voor een bepaalde groep jongeren een probleem. De verplichtingen die het sporten met zich meebrengen past niet in de dagindeling van deze (groeierende) groep jongeren. Deze jongeren willen wellicht wel gebruik maken van de mogelijkheid om af en toe te kunnen sporten bij een vereniging zonder bijkomstige verplichtingen.
- * Een mogelijke verklaring voor de stijging van het aantal deelnemende (oudere) jongeren aan fitness zou kunnen zijn dat ze zelf de tijden kunnen bepalen, wat dergelijk aanbod attractief en makkelijk maakt voor deze jongeren. Overigens ligt de sportfrequentie lager bij 'commerciële sporters' dan bij verenigingssporters.

**Figuur 8 Voorwaarden sportdeelname niet-sporters, Nederlandse jeugd 12-18 jaar (n=58)
(SportersMonitor 2008)**

Terwijl het missen van een sportmaatje en kosten nauwelijks als redenen worden genoemd om niet te sporten, zijn 'als ik met een bekende kan sporten' en 'als ik meer geld te besteden heb' de meest genoemde voorwaarden om sportief actief te worden.

Voorwaarden om te sporten

(uitkomsten groepsinterviews)

Met bekende sporten:

“De gymnastiekles vind ik wel leuk, met je klasgenoten, maar met andere mensen... nee....” (Shana, 3 VMBO)

“Ik vind het thuis gewoon prettiger om te dansen, dan zie je niet al die mensen enzo, dat vind ik prettiger. in zo’n soort zaal zeg maar met allemaal meiden en dan krijg je gewoon een rare sfeer, gewoon andere meiden die je niet kent” (Rochelle, 3 VMBO)

Druk:

“Er zijn niet echt sporten die ik leuk vind, zoals hockey en tennis en andere sporten daar hou ik niet van, want ik doe al veel voor school enzo en dan heb ik al weinig tijd om dingen te doen. Maandag en dinsdag moet ik al krantjes doen en dan heb ik al weinig tijd om iets te doen, iets anders te doen” (Shana, 3 VMBO)

Sport aanbod:

“Badhuis die organiseert wel wat van meidenavond en modeshows, maar ik denk niet van sport. Soms organiseren ze ook wel voetbaldingen bij Johan Cruijff. Niet dat ik daar naar toe ga ofzo, meestal gaan er alleen maar jongen. Als vriendinnen zeggen kom we gaan kijken voor de lol dan zou ik wel naar toe gaan. Voetbal is niks voor mij. Alleen ik vind voetbal wel leuk, maar ik weet niet waarom ik daar niet aan mee zou willen doen... voor de lol kijken maar niet meedoen” (Mairi, 3 VMBO basis)

Reistijd:

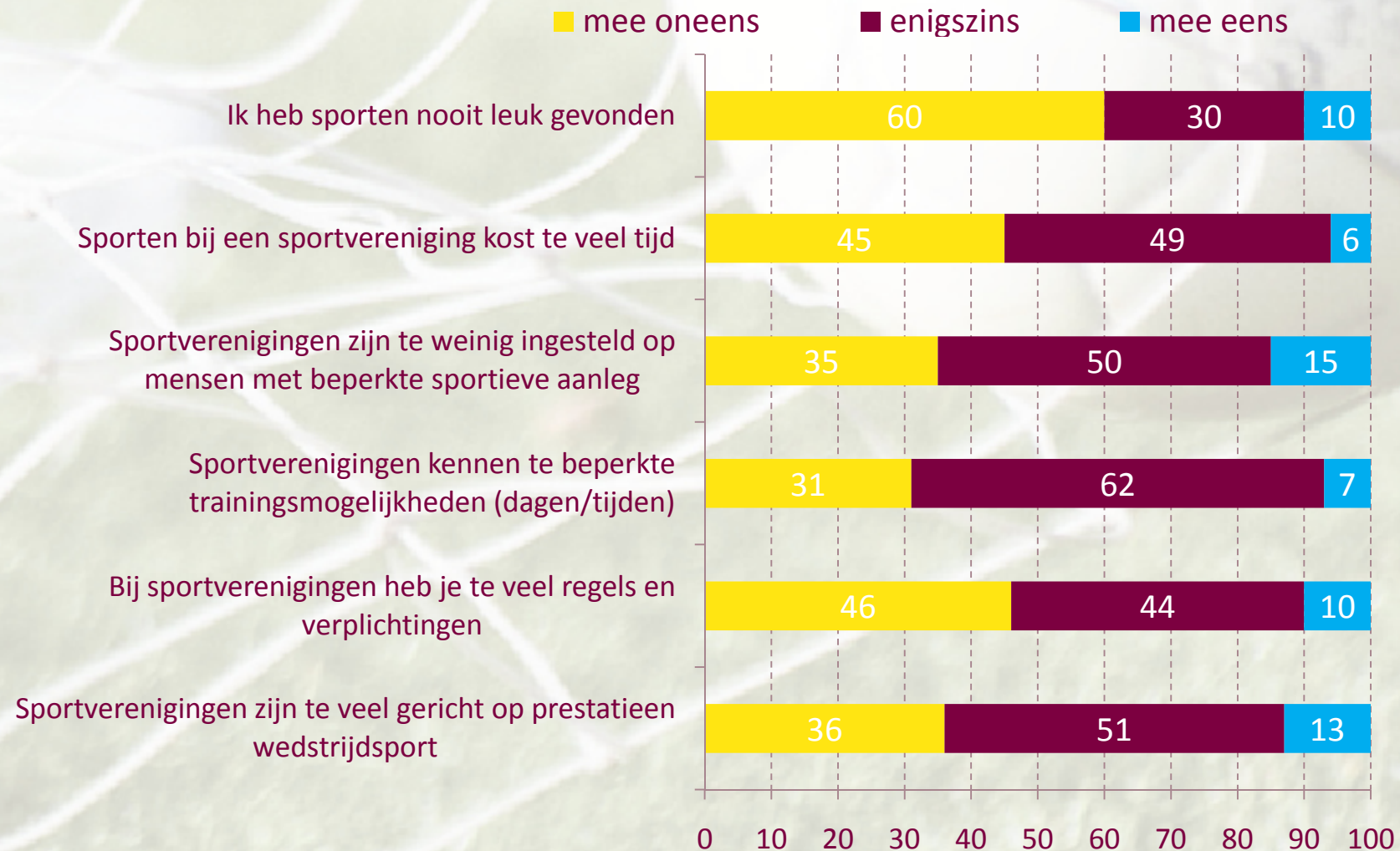
“Ik zou graag een half pipe in de buurt willen hebben” (Roel, 3 VMBO).

“Er is al een half pipe in de buurt” (Justin, 3 VMBO).

“In Bakel, Brandevoort, Milheeze staan allemaal half pipes” (Guido, 3 VMBO)

“Ja maar dat is allemaal net iets te ver voor mij, ik zou graag te voet naar een half pipe gaan. Anders moet ik op de fiets en dan ben ik zo weer 10 minuten onderweg.” (Roel, 3 VMBO).

Figuur 9 Meningen over sportverenigingen, Nederlandse jeugd, 12-18 jaar (n=100)
(SportersMonitor 2008)

Meningen over sportverenigingen

(uitkomsten groepsinterviews)

Regels en verplichtingen:

Chris heeft gevoetbald maar vond het niet echt een succes. Hij heeft vijf keer meegetraind en is toen een wedstrijd vergeten. Het team reageerde hier negatief op: *“Ze begonnen allemaal te flippen en toen had ik zoiets van, ja dan ga ik er wel onder uit. En ik vind de vastigheid ook niet prettig, want als je er aan vast zit, weet je niet of je elke week zin hebt.”*

“Het is leuker om een sport één keer te doen dan wanneer je bij een vereniging zit en het vaker gaat doen en er meteen aan vast zit. Dat word je anders behandeld als je bij een vereniging gaat. Dan zeggen ze wat je moet doen en dat vind ik niet fijn”
(Justin, 3 VMBO basis)

Prestatie en wedstrijd sport:

“Ik kan niet tegen mijn verlies” (Shana, 3 VMBO)

“Ja, bij sport dan heb je echt zo’n strijd” (Mairi, 3 VMBO)

Kost te veel tijd en beperkte trainingstijden:

“Ik heb eens met een vriendin meegedaan met dat dansen maar dat vond ik ook niks, dan moet je echt te vaak trainen, dat is echt zo streng en nee dat vond ik niks, want dan had je ook toernooien enzo en bekens en dan moest je daar naar toe enzo en dan moest je bijvoorbeeld ’s avonds om half 10 moest je dansen. En moet je gaan trainen, nee dat is veel te ver” (Shana, 3 VMBO)

Attitude:

“Ik vind sporten niet zo belangrijk, maar ik kan het wel. Sporten is goed voor iedereen en is gezond maar ik vind het niet nodig” (Gert, 3 VMBO)

Meningen over sportverenigingen

(uitkomsten expertmeeting)

* Bij veel verenigingen en bonden lijkt een hardnekkige wedstrijdmentaliteit bij te overheersen omdat men 'het gewend is zo te organiseren'. Deze werkwijze lijkt niet aan te sluiten bij de wensen van de grote groep jongeren die alleen af en toe willen sporten. Een flexibelere houding zou ervoor kunnen zorgen dat jongeren die nu afhaken, wellicht wel blijven sporten wanneer er minder verplichten bij komen kijken.

* Niet alle sportverenigingen hebben dezelfde werkwijze, er zijn ook verenigingen bekend die een actief beleid voeren met het organiseren van nevenactiviteiten naast de 'hoofdsport'. Echter, een omni-sport vereniging ontbreekt in Helmond.

* Verenigingen handelen trager wanneer het gaat om ledenbehoud van jongeren dan commerciële partijen omdat verenigingen door vrijwilligers worden bestuurd. Hoewel het besef en de hulpvraag bij de verenigingen voor dit probleem aanwezig is, lijken commerciële partijen over een 'actieve drive' te beschikken om op dit probleem in te springen.

Conclusies en aanbevelingen

Doelgroep

Het is een misverstand dat de meeste 13+ jongeren niet meer aan sport doen. Veel jongeren doen ook in de late puberteit nog steeds aan sport. Wel stoppen veel jongeren met sport in verenigingsverband omdat deze vaak niet meer voldoende aansluit bij hun veranderende wensen en behoeften (minder (wedstrijd)verplichtingen, meer flexibiliteit). Dat geldt vooral voor lager opgeleide jongeren ((V)MBO), in het bijzonder meisjes en niet-westerse allochtonen. Inzetten op deze groepen lijkt dan ook het meest zinvol. Daarbij gaat het specifiek om jongeren die wel een zekere motivatie hebben om (weer) te sporten.

Aanbod

* Jibb zal zich vooral moeten richten op het coördineren en uitbouwen van de reeds bestaande initiatieven in Helmond op scholen, verenigingen en vanuit het commerciële sportaanbod. Het is raadzaam om projecten aan te laten sluiten bij lopende initiatieven en de reeds aanwezige energie en expertise van gemotiveerde leerkrachten en trainers te bundelen.

* De experts suggereren om voor de (V)MBO-jeugd niet alleen in te zetten op wekelijkse sportdeelname. Dit zal door de wisselende lesroosters en afspraken buiten school waarschijnlijk weinig succesvol zijn voor de groep afhakers. Mogelijkheden zijn korte kennismakingscursussen op scholen en bij sportaanbieders en scholencompetities (bijv. op basis van 6 keer per jaar) voor verschillende takken van sport.

* Initiatieven zullen voldoende moeten aansluiten bij de wensen en mogelijkheden van de beoogde groepen jongeren. Daarbij kan onder meer gebruik worden gemaakt van nog sportief actieve jongeren uit de betreffende doelgroepen (vgl het 'voor en door jongeren' sportconcept [City Trainers](#))

* Het organiseren van voldoende beschikbare menskracht op scholen en bij sportaanbieders, met de juiste expertise om een flexibel sportaanbod op maat te organiseren voor de niet-sportende (V)MBO-jongeren, is de belangrijkste uitdaging voor de 13+ combinatiefunctionarissen.

mulier instituut

Agnes Elling
Froukje Smits

m.m.v.
Klinton Tomas
Laura Wassenberg